

Visie Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2009- 2012

“Je doet mee en je doet ertoe”

Inhoudsopgave

Pagina

Introductie

- Wat is de Wmo?

1

De Wmo in het kort

- Meedoen
- Doelgroep: alle burgers
- Lokaal maatwerk
- De 9 Wmo Prestatievelden
- Betekenis Wmo voor gemeente
- Procesverplichtingen
- Compensatiebeginsel
- Betekenis Wmo voor burgers
- Betekenis Wmo voor instellingen en organisaties
- Burgers en instellingen: een rol in de beleidsvorming

1

1

1

1

2

2

3

3

3

4

Toekomstscenario en visie op de Wmo

- Toekomstbeeld
- Visie
- Uitgangpunten beleid
- Vervolgstappen

5

6

7

7

Bijlagen:

1. Drie scenario's voor het lokale Wmo visiedebat op 15 juli 2009
2. Verslag Wmo visiedebat zoals opgenomen in de besluitenlijst van de vergadering van de Raadscommissie Sociale Zaken & Onderwijs dd 15 juli 2009
3. Bijdrage Jongerenraad aan de Wmo visie
4. Burgerenquête Wmo visie afgenomen op zaterdag 25 juli 2009

Introductie

Wat is de Wmo?

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is onderdeel van een stelselwijziging in de zorg. Ook de nieuwe Zorgverzekeringswet, die per 1 januari 2006 is ingevoerd, maakt hiervan deel uit. De herziening of stelselwijziging is er onder meer op gericht om de financiële druk op het budget van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) te verlagen en om marktwerking in de zorg en de eigen verantwoordelijkheid van burgers voor zichzelf en hun omgeving te stimuleren.

De Wmo in de plaats gekomen van de Welzijnswet, de Wet Voorziening Gehandicapten (WVG) en een onderdeel uit de AWBZ: de hulp bij het huishouden.

De Wmo biedt veel ruimte aan de gemeente om haar beleid vorm te geven en in te vullen.

Maar de Wmo heeft ook een aantal procesverplichtingen:

- het Wmo beleid moet in een vierjarig richtinggevend beleidsplan worden geformuleerd

- burgers moeten betrokken worden/ participeren bij de totstandkoming van het beleid

- de gemeente legt verantwoording af over de geleverde prestatie door te publiceren over deze prestaties

- er moet een verordening door de raad zijn vastgesteld voor alle individuele voorzieningen die de gemeente verstrekt,

De Wmo betekent voor gemeente verder een ingrijpende systeemwijziging, waarbij voor het bestaande gemeentelijke beleid meer mogelijkheden worden geboden om dit meer integraal vorm te geven.

De Wmo in het kort

Hieronder wordt kort ingegaan op een aantal belangrijke onderwerpen en aspecten van de Wmo.

Meedoen

De Wmo is een brede participatiewet die tot doel heeft *meedoen* mogelijk te maken.

Meedoen van álle burgers aan álle facetten van de samenleving, al of niet geholpen door vrienden, familie of bekenden. Als dat niet kan, is er ondersteuning vanuit de gemeente.

Doelgroep: alle burgers

Als het gaat om meedoen mogelijk te maken voor iedereen, dan is in feite de hele (lokale) samenleving aan zet: hetzij om zelf mee te doen, hetzij om het meedoen voor anderen mogelijk te maken.

Bijzondere doelgroepen van de Wmo zijn mensen met een ondersteuningsvraag en -behoefte, zoals mensen met verstandelijke, lichamelijke of psychische beperking, jongeren en ouderen. De gemeenteraad van Deurne heeft in haar raadsopdracht 5.1 Realiseer een Wmo beleidskader, deze doelgroepen expliciet vernoemd.

Lokaal maatwerk

Filosofie van de Wmo is het vergroten van de eigen en de gezamenlijke verantwoordelijkheid van burgers en een overheid die regisseert, faciliteert en waar nodig, ondersteuning biedt.

De Wmo legt bij de gemeente de taak neer om deze participatie van burgers te organiseren en sociale samenhang te bevorderen.

Uiteraard spelen hierin plaatselijke behoeften en mogelijkheden een belangrijke rol. Het eindperspectief van de Wmo is een samenhangend lokaal beleid voor maatschappelijke ondersteuning en aanpalende terreinen.

Prestatievelden

Er is een aantal kaders opgesteld waar de gemeente beleid op moet gaan formuleren. Dit worden in de Wmo prestatievelden genoemd. De Wmo heeft vastgelegd dat de gemeente het beleid op deze prestatievelden moet vastleggen in een beleidsplan. Er zijn negen

prestatievelden:

1. het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;
2. op preventie gerichte ondersteuning bieden aan jongeren met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;
7. maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en huiselijk geweld
8. het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen;
9. het bevorderen van verslavingsbeleid.

Betekenis van de Wmo voor de gemeente

De Wet voorziening gehandicapten en de Welzijnswet vielen al onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Met de invoering van de Wmo komen daar een deel van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en Openbare Geestelijke GezondheidsZorg (OGGZ) bij.

De grootste verandering is de bundeling van de wetten en de verandering in de sturingsfilosofie. Door de bundeling van de wetten en de subsidieregelingen is integraal beleid (beter) mogelijk. Het betekent dat de gemeente de Wmo-diensten en -producten goed op elkaar moet afstemmen.

De verandering in de sturingsfilosofie betekent dat de gemeente straks verantwoording aflegt aan haar burgers (en politiek) in plaats van het Rijk. Het is dus belangrijk om bij het ontwikkelen en uitvoeren van het beleid de cliëntgroepen en de organisaties en instellingen goed te betrekken.

Deurne kent met betrekking tot de Wmo drie adviesraden; de Participatieraad Deurne, de Cliëntenraad en de Jongerenraad. Allen leverden een bijdrage aan de Wmo visie.

Procesverplichtingen

De wet heeft een aantal procesverplichtingen:

- 1) De gemeenteraad moet voor de periode van vier jaar een Wmo- beleidsplan vaststellen. Het vierjaren beleidsplan bevat de hoofdzaken van het te voeren beleid en geeft in ieder geval aan:
 - a) wat de doelen van de verschillende prestatievelden zijn;
 - b) hoe het beleid zal worden uitgevoerd;
 - c) welke acties tijdens de vier jaren worden ondernomen om de kwaliteit van de uitvoering te borgen;
 - d) welke maatregelen worden genomen om de keuzevrijheid van de burger te garanderen.
- 2) De gemeenteraad moet een verordening vaststellen over door burgemeester en wethouders te verlenen individuele voorzieningen. In de verordening wordt vastgelegd wie aanspraak kan maken op welke voorzieningen;
- 3) Burgemeester en wethouders dienen aan personen die aanspraak maken op een individuele voorziening de keuze te geven tussen een voorziening 'in natura' , een

persoonsgebonden budget of een financiële tegemoetkoming. Hiervan kan worden afgeweken als er overwegende bezwaren bestaan.

4) Burgemeester en wethouders dienen burgers, en in het bijzonder burgers om wie het in de Wmo gaat, en instellingen en organisaties te betrekken bij de voorbereiding, vaststelling en verantwoording van het beleid.

5) De gemeente moet prestatiegegevens over maatschappelijke ondersteuning registreren en deze jaarlijks publiceren en verstrekken aan het ministerie van VWS ten behoeve van de zogenaamde benchmarks. Doel van de benchmark is burgers en maatschappelijke instellingen en organisaties op eenvoudige wijze in staat te stellen de prestatie van hun gemeente ten opzichte van andere gemeenten te beoordelen en te vergelijken.

Compensatiebeginsel

Mensen met een beperking kunnen rekenen op de ondersteuning die nodig is om hun zelfstandigheid te waarborgen en maatschappelijke participatie of deelname aan de maatschappij mogelijk te maken. De gemeente heeft de vrijheid om te kijken welke voorzieningen zij daarvoor inzet. Het beoogde resultaat ligt vast (bevorderen van zelfredzaamheid en deelname aan de maatschappij), de weg er naar toe (de voorziening of ondersteuning) is nader te bepalen op basis van het beleid dat de gemeente voert. Bij het beoordelen en vaststellen van de vraag, welke voorzieningen adequaat zijn om zo gewoon mogelijk mee te doen, moet de gemeente rekening houden met de persoonlijke omstandigheden en behoeften van de aanvrager. Daarnaast moet rekening gehouden worden met de financiële mogelijkheden die een burger heeft om zelf in bepaalde maatregelen of voorzieningen te voorzien.

Betekenis van de Wmo voor burgers

De rol van de burgers en de cliënten is in de Wmo omschreven: burgers en cliënten geven mede vorm aan het gemeentelijke Wmo- beleid. Het Rijk wil dat de gemeente 'horizontale' verantwoording aflegt. Via het vierjaren beleidsplan geeft de gemeente aan de diverse belanghebbenden (cliënten, burgers, instellingen en organisaties) aan wat het beleid is met betrekking tot de Wmo. Door burgers, cliënten, instellingen en organisaties te betrekken bij het beleid, wordt het draagvlak voor het beleid vergroot.

De Wmo richt zich op de ondersteuning vanuit de directe omgeving van mensen door zowel het bieden van voorzieningen als door het mobiliseren van diegenen in de samenleving die de ondersteuning op welke manier dan ook kunnen bieden. Het gaat dan hierbij om solidariteit in de zin van betrokkenheid op elkaar: in dorpen en wijken, binnen verenigingen, jong en oud, ziek en gezond. Het doel is dat dit allemaal dichtbij en samen met de burger wordt georganiseerd.

Betekenis Wmo voor instellingen en organisaties

Instellingen en organisaties komen op verschillende manieren in aanraking met de Wmo:

- 1) aanbieders van de hulp bij het huishouden hadden voorheen enkel contact met het Zorgkantoor. Het Zorgkantoor kocht de uren hulp bij het huishouden bij de diverse aanbieders in. Nu hebben deze aanbieders te maken met een Europese aanbesteding en de zorgaanbieders hebben al dan niet een contract met de gemeente gekregen. De Europese aanbesteding heeft grote gevolgen gehad voor deze zorgaanbieders.
- 2) een aantal subsidieregelingen is overgegaan van het Zorgkantoor naar de gemeente. De gemeente moet over de besteding van deze middelen beleid gaan ontwikkelen. Overigens zijn voor beleidsontwikkeling geen gelden beschikbaar gesteld. Voor een aantal subsidieregelingen zal regionaal beleid én beleid afgestemd tussen diverse gemeenten ontwikkeld moeten worden. Dit heeft te maken met een aantal regionale voorzieningen op het terrein van bijvoorbeeld de OGGZ.
- 3) Het ontwikkelen van gemeentelijk én regionaal beleid kan gevolgen hebben voor de

betrokken instellingen. Zo werden voor de komst van de Wmo de mantelzorgactiviteiten regionaal georganiseerd vanuit Helmond. Vanuit het Rijk werd Helmond daarvoor gefinancierd met de gelden voor Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg (CVTM-gelden). Nu die CVTM-gelden rechtstreeks naar de gemeente gaan, kan de gemeente zelf keuzes maken waarvoor zij die gelden inzet. De gemeente kan er bijvoorbeeld voor kiezen de CVTM taken voortaan lokaal uit te laten voeren door lokale organisaties.

4) de beleidsmatige uitwerking per prestatieveld en de verantwoording die de gemeente over de realisatie van dit beleid moet afleggen, dwingt de gemeente om, duidelijker dan voorheen, aan te geven welke producten en diensten zij tegen welke prijs en kwaliteit wil gaan afnemen. Het betekent dat de gemeente duidelijk de opdracht aan de instelling of organisatie moet formuleren en hierop ook moet gaan monitoren.

Burgers en instellingen: een rol in de beleidsvorming

Het betrekken van burgers bij de voorbereiding en uitvoering van het Wmo-beleid is blijvend onderdeel van het beleidsvormingsproces.

De Wmo vraagt van de gemeente, dat in overleg met de cliëntgroepen en de instellingen en organisaties beleid wordt gemaakt.

Ook in de uitvoeringsfase zal in overleg met bijvoorbeeld de gemeentelijke adviesraden en instellingen en organisaties gewerkt worden aan de te realiseren doelen.

De gemeente Deurne heeft de afgelopen jaren een aantal structuren aan de zijde van zowel zorgvragers en burgers als aan de kant van de zorgaanbieders opgebouwd.

De in Deurne aanwezige structuren zijn:

- de dorps- en wijkraden. Deurne heeft dorps- en wijkraden: hebben zich in het verleden vooral gericht op de 'harde' infrastructurele kant van de buurt of de wijk, maar zullen zich in toenemende mate gaan richten op de 'zachte' kant van de wijk, die van de sociale cohesie en leefbaarheid.
- de Participatieraad Deurne. Deze raad is in 2008 opgericht geeft gevraagd en ongevraagd advies over de Wmo. Het gaat hierbij om advisering bij de beleidsvoorbereiding, -ontwikkeling en -uitvoering.
- de Cliëntenraad Deurne. Deze raad is in 2001 opgericht en geeft gevraagd en ongevraagd advies over sociale wetgeving, re-integratie en minimabeleid.
- de veldbijeenkomsten. Tijdens de bijeenkomsten wordt het veld (instellingen, organisaties en zorgaanbieders) gevraagd hun kennis en ervaring op bepaalde onderdelen van het Wmo- terrein te bespreken en te delen met de gemeente. Voorbeelden daarvan zijn de Wmo kick off op 2 juni 2009 waarbij 78 genodigden aanwezig waren en de kick off bijeenkomst voor het Wmo loket op 21 juli waarbij 31 genodigden aanwezig waren.
- burgerparticipatie. Cliëntenraden en belangenorganisaties hebben contact met burgers die nu gebruik maken van voorzieningen. De gemeente is verantwoordelijk voor alle burgers; ook de burgers die (nog) geen gebruik maken van voorzieningen. Die burgers wil de gemeente betrekken bij beleidsontwikkeling. Bij beleidsontwikkeling op ieder Wmo prestatieveld wordt geprobeerd burgers op een aansprekende creatieve manier te betrekken. Met betrekking tot dit Wmo visiedocument hebben acht ambtenaren op 25 juli 2009 samen 105 inwoners van Deurne geënquêteerd op drie locaties in het centrum van Deurne. De resultaten zijn opgenomen in bijlage 4.

Tijdens de bespreking van dit Wmo visiedocument op 5 augustus 2009 met de Participatieraad Deurne en de Cliëntenraad Deurne, hebben beide adviesraden nadrukkelijk aangegeven de burger intensief bij de Wmo beleidsontwikkeling te willen betrekken.

Toekomstscenario en visie op de Wmo

Voordat we verder kunnen werken aan de vormgeving van dit beleid, moet de gemeenteraad zijn visie daarop geven. Deze visie vormt de grondslag voor het beleid. De raad bepaalt uiteindelijk wat voor (Wmo-)gemeente Deurne wil zijn. Aan deze visie liggen politieke keuzes en een ideologie ten grondslag.

Een visie kan worden gedefinieerd als een ideaalbeeld, dat dient als inspiratie voor de te

kiezen richting waarin ontwikkelingen moeten plaatsvinden. Naar zijn aard gaat een visie altijd uit van een lange termijn perspectief.

De visie voor Deurne is ontwikkeld aan de hand van drie door de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling beschreven scenario's voor de maatschappelijke participatie van (kwetsbare) burgers. Voorafgaand aan het Wmo visiedebat op 15 juli 2009 hebben genodigden de scenario's ontvangen, zie bijlage 1.

Tijdens het Wmo visiedebat van 15 juli 2009 met de commissie SenO, maatschappelijke organisaties, de Participatieraad Deurne en de Cliëntenraad zijn door de 60 discussiedeelnemers op basis van stellingen de scenario's besproken. Aansluitend vond per stelling een stemming plaats. De resultaten zijn als bijlage 2 in het griffieverslag opgenomen. De Jongerenraad heeft zijn inbreng op de Wmo visie gehad door het maken van een 'You-tube filmpje' en het aanleveren van aandachtspunten voor de Wmo visie. Zie hiervoor bijlage 3.

Ook de Deurnese burgers zijn bij de visie-ontwikkeling betrokken: op zaterdag 25 juli 2009 zijn 105 inwoners geënquêteerd door ambtenaren van de gemeente Deurne. De enquêtevragen en de resultaten zijn opgenomen in bijlage 4.

Uit de discussies, de wettelijke Wmo-taken en –verplichtingen, inventarisatie van kansen en bedreigingen en de reacties van de burgers komt het volgende toekomstbeeld / scenario naar voren.

Toekomstbeeld

Zolang het nodig is, zal de gemeente een belangrijke regierol spelen. De gemeente neemt een sterke, een sturende en een initiërende rol op zich: met deze rol probeert de gemeente de participatie van burgers te stimuleren en meer samenhang in en tussen de beleidsvelden te creëren.

Belangrijk is dat een breed en integraal beleid geformuleerd wordt, dat allerhande beleidsterreinen aan elkaar knoopt. Het gaat dan bijvoorbeeld om wonen, winkelen, vrije tijd, sport en cultuur, openbaar vervoer, werkgelegenheid, minimabeleid, integrale veiligheid en sociale leefbaarheid.

De gemeente dient de samenwerking tussen organisaties te initiëren en stimuleren en mee te ontwikkelen. Door lokale (of soms regionale) zorgketens en netwerken te vormen, kan daaraan op lokale voet, met lokale partners en met zoveel mogelijk lokale inkleuring vorm gegeven worden. Hiermee kan ook beter lokaal maatwerk geleverd worden en worden zorgaanbieders, instellingen en organisaties betrokken. Zij worden in staat gesteld om op basis van hun ervaringen en expertise een rol te spelen en samen, met elkaar en met de gemeente, beleid te ontwikkelen. Het betekent dat de gemeente een stimulerende rol naar de zorgaanbieders, instellingen en organisaties heeft.

De relatie tussen de instellingen en organisaties, met wie de gemeente een financiële relatie heeft zal op termijn wezenlijk veranderen. De gemeente stuurt dan deze instellingen en organisaties aan via Europese aanbestedingen of inkooprelaties. De bestaande subsidiërelaties veranderen voor het overgrote deel in inkooprelaties waarbij op basis van kwantiteit en kwaliteit de geleverde producten en diensten worden beoordeeld. Speciale aandacht is gevraagd voor de financiering van vrijwilligersorganisaties.

De gemeente bevordert de participatie van haar burgers. De sturende rol die de gemeente inneemt, biedt voor de meest kwetsbare burgers de grootste bescherming. De gemeente biedt deze groep burgers te allen tijde een steun in de rug en voorkomt dat deze groep uit de boot valt. In deze optiek is het alleen de gemeente die een dergelijke steun kan geven: kwetsbare burgers mogen nimmer teveel afhankelijk worden van de 'markt van zorgaanbieders' of al dan niet bestaande netwerken op buurt- of dorps-, gemeentelijk- of

regionaal niveau. In dat licht dient zorgvuldig gekeken te worden hoe en hoe zwaar informele (mantel-)zorgers belast kunnen worden. De gemeente is en blijft nadrukkelijk (eind-) verantwoordelijk voor kwetsbare burgers.

Voor burgers die ondersteuning of voorzieningen nodig hebben en hieraan zelf vorm kunnen geven, biedt de gemeente de mogelijkheid van een participatiebudget. Dit is een wezenlijk onderdeel van de Wmo. Mensen behouden de zelfregie en zelfstandigheid en kiezen een vorm van ondersteuning die bij hen past. Dit leidt tot een optimale keuzevrijheid voor de burger. De burger kan gemakkelijker een keuze maken die direct aansluit bij zijn levensbehoeften en persoonlijke omstandigheden. Wezenlijk onderdeel bij een participatiebudget is dat de burger zijn competenties, regie en zelfstandigheid verder ontwikkelt.

Het participatiebudget gaat in de toekomst verder dan een Persoons Gebonden Budget (PGB). In plaats van een PGB voor de aanschaf van een rolstoel, bepaalt de burger nu zelf de gewenste vorm van ondersteuning. Bijvoorbeeld door een mix van voorzieningen: deeltaxi, een handbewogen rolstoel en het inschakelen van vrijwilligers. Een dergelijk participatiebudget vraagt om een redelijk zelfbewuste, mondige en assertieve burger die goed weet wat hij wil en de wegen weet te bewandelen. Hierbij past ook een 'regelarme' of 'regelluwe' uitvoering en verantwoording voor de burger. Bureaucratie voor de burger dient vermeden te worden. De gemeente vertrouwt de burger in zijn keuze voor die vorm van ondersteuning die het best bij hem past.

De gemeente maakt samen met alle partners werk van de sociale leefbaarheid en sociale cohesie. De gemeente stimuleert dit door bestaande initiatieven en verbanden/ netwerken zoals de dorps- en wijkraden een rol te geven in het verbeteren van de sociale leefbaarheid en sociale cohesie. De dorps- en wijkraden richten zich dan ook steeds meer op deze 'zachtere' terreinen. Door het verbeteren van de sociale leefbaarheid en het vergroten van de sociale cohesie, wordt op dorps- en wijkniveau handen en voeten gegeven aan de verantwoordelijkheid van de burgers onderling. Hierdoor zullen ook meer mensen in staat gesteld worden om blijvend aan de samenleving mee te doen. Bovendien geldt dan dat wat de burger zelf kan, hij zelf ook moet doen en de burger wordt hierin ondersteund door gemeente en de reeds bestaande verbanden. De gemeente ondersteunt en faciliteert de dorps- en wijkraden. De maatschappelijke verantwoordelijkheid van burgers voor elkaar wordt groter.

Visie

Aan de hand de uitkomsten van de gevoerde discussies, de burgerenquête en in aansluiting op eerder ingezet beleid, is de volgende visie voor het Wmo-beleid in Deurne geformuleerd:

De gemeente Deurne neemt de regie als het gaat om beleidsontwikkeling Wmo. Dat wil zeggen dat de gemeente relevante partijen bij elkaar roept, samen met partijen ontwikkelingen verkent, samen met partijen beleid ontwikkelt, samen met partijen de vraag van de burger achterhaalt en samen met partijen ketens vormt.

Professionele organisaties zijn zelf verantwoordelijk voor de bedrijfmatige en financiële gevolgen van de Wmo. Hoewel vrijwilligersorganisaties ook hun verantwoordelijkheden en verplichtingen hebben, wordt er een onderscheid gemaakt tussen professionele en vrijwilligersorganisaties.

Burgers doen zelf wat zelf kan; de gemeente is vangnet voor de kwetsbare burger. Er is speciale aandacht voor hoe en hoe zwaar informele (mantel-) zorg ingezet kan worden. Het compensatiebeginsel is uitgangspunt. De gemeente heeft een verantwoordelijkheid in het zelfredzamer maken van de burger, daarbij speelt het Wmo loket een belangrijke rol. Communicatie over de betekenis van de Wmo is daarbij belangrijk.

Het accent bij het Wmo loket ligt op informatie, advies en ondersteuning. Goed doorvragen, goed doorverwijzen, kwaliteit van dienstverlening, samenwerking, een sociale kaart, breedte en diepte van het loket zijn hier aandachtspunten.

De sterkste schouders betalen de zwaarste lasten; mensen met meer geld betalen ook meer voor een Wmo-voorziening. De gemeente dient ervoor te waken dat door opeenstapeling van kosten voor voorzieningen, de kosten voor een burger te hoog worden.

Een krachtige regisserende gemeente maakt de burgers zelfredzaam. De gemeente moet dan wel informatie, advies en ondersteuning geven zodat mensen zelfredzaam kunnen blijven of worden.

Deze algemene visie op de Wmo is voor het college richtinggevend bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken rond de Wmo en bij het doen van voorstellen aan de raad. De visie is voor de raad zelf een toetsingskader voor zijn rol als toezichthouder.

Uitgangspunten

Aan de hand van de visie gaan we het Wmo beleid voor Deurne verder vormgeven. Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten :

- zolang dat nodig is, zal de gemeente een sterke, sturende en initiërende rol nemen. De gemeente regisseert, geeft richting, faciliteert en brengt partijen bij elkaar.
- het gemeentelijk beleid richt zich op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie bij individuele burgers en de gemeenschap;
- het gemeentelijk beleid richt zich allereerst op preventie. Ontstaat er toch een hulpvraag, dan zorgen we voor een goed vangnet waardoor de burger in staat wordt gesteld weer zijn/haar eigen boontjes te gaan doppen;
- vraagsturing: niet het aanbod staat centraal, maar de vraag van de burger en de achtergronden daarvan;
- de gemeente voert een helder, houdbaar en doelmatig beleid dat ook op de lange termijn betaalbaar is;
- communicatie over het hoe, het wat en waarom van de Wmo is belangrijk en is een verantwoordelijkheid van alle partijen. Begrijpbaarheid voor de burger is belangrijk.
- de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten.

Vervolgstappen

Wat vooraf ging; een stapje terug

Op 10 februari 2009 stelde het College van Burgemeester en Wethouders het Globaal Projectplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) vast waarmee ze opdracht gaf om uitvoering te geven aan de vier Wmo-actiepunten zijnde:

1. De Wmo in- en extern op de agenda zetten; duidelijkheid over de Wmo verschaffen
2. Een Wmo visie ontwikkelen
3. Het Wmo beleidskader vaststellen voor de 9 Wmo prestatievelden
4. Herijken/ ontwikkelen Wmo beleid op basis van het Wmo beleidskader

Er zit een logische volgorde in de vier Wmo actiepunten; we zullen immers eerst duidelijkheid over de Wmo moeten verschaffen voordat we een Wmo visie ontwikkelen. De Wmo visie is uitgangspunt bij het formuleren van het Wmo beleidskader dat globaal aangeeft wat de huidige situatie, de ontwikkelingen en gewenste situatie is op de 9 Wmo prestatievelden. Met het Wmo beleidskader in de hand, kunnen we het veld en de burger gaan betrekken bij het herijken/ ontwikkelen van Wmo beleid.

Dit Wmo visiedocument is na vaststelling door de gemeenteraad de uitvoering van Wmo actiepunt 2.

Wat volgt

Nadat de gemeenteraad zijn fiat heeft gegeven aan de Wmo visie, wordt ter uitvoering van Wmo actiepunt 3 het vierjarig Wmo beleidsplan geschreven voor de periode 2009 – 2012. Het Wmo beleidsplan dient wettelijk vastgesteld te worden door de gemeenteraad. Het beleidsplan geeft de kaders aan voor het gemeentelijk beleid en sluit aan bij de negen Wmo-prestatievelden. De verwachting is dat het beleidsplan medio 2010 ter besluitvorming door de gemeenteraad kan worden behandeld.

Echter, omdat Deurne een Wmo achterstand heeft, voert de gemeente noodgedwongen Wmo actiepunt 4 al uit namelijk het herijken van Wmo beleid op een aantal prestatievelden. Prestatieveld 3, Wmo loket is, opgepakt mede op basis van ontwikkelingen in het KlantKontaktCentrum. Prestatieveld 6, de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten; de wijzigingen hierin vragen om directe beleidsontwikkeling omdat wachten niet langer verantwoord is in verband met hoge kosten die er op de gemeente afkomen. Aansluitend wordt Wmo prestatieveld 4 Mantelzorg en vrijwillige inzet opgepakt om ervoor te zorgen dat er voldoende onbetaalde hulp is in Deurne.

Via Raadsinformatiebrieven bent en blijft u maandelijks over deze ontwikkelingen geïnformeerd.

Bijlage 1 De drie scenario's voor het lokale Wmo debat 5 juli 2009

Plan van aanpak Visievorming Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Op 1 januari 2007 is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) van kracht geworden. Het doel van de wet is bevorderen dat mensen 'meedoen/ participeren' in de samenleving. In de voorbereiding en uitvoering van de wet is de gemeente Deurne bezig geweest allerlei zaken goed te regelen. Bij al deze activiteiten is er geen ruimte geweest om na te gaan of de gemeente 'de goede dingen doet'.

Om te voorkomen dat de gemeente zich uitsluitend met operationele zaken bezighoudt, dient de discussie over de Wmo visievorming gestart te worden. Dit document is daarvoor een discussiestuk met als doel samen met de commissie S&O, de Participatieraad, de Cliëntenraad, de Jeugdraad en de burger de Wmo visie vorm te geven. Dit document presenteert een procedureel en inhoudelijk denkkader waarlangs het Wmo visiedebat met genoemde partijen gevoerd kan worden. Het Wmo visiedebat wordt geleid door Erwin van der Meer: één van de getrainde gespreksleiders van de gemeente Deurne. Het resultaat van het uiteindelijke Wmo visiedocument moet zijn dat deze partijen met elkaar afspreken 'wat' ze met elkaar willen bereiken voordat ze gaan invullen 'hoe' ze het gaan uitvoeren.

Om het Wmo-visiedebat handen en voeten te geven, zijn drie scenario's geschetst. Het verschil tussen de drie scenario's wordt bepaald door een specifieke balans tussen drie 'instituties' die bij de vormgeving van de Wmo centraal staan; de gemeente, de burger en het veld. De drie scenario's volgen elkaar op en hebben daardoor een groeikarakter. Het doel van de drie scenario's is niet zozeer dat één ervan werkelijkheid wordt, maar dat ze inspireren om met lokale partijen een visie te formuleren.

Op 2 juni 2009 zijn tijdens de Wmo werkconferentie elementen van de Wmo visie besproken met 78 lokale experts op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Notulen van deze bijeenkomst en de resultaten van de workshops zijn naar de gemeenteraad gestuurd. Daaruit blijkt dat het veld de voorkeur geeft aan scenario A.

Op 9 juni 2009 is dit Plan van aanpak Visievorming Wet Maatschappelijke Ondersteuning besproken met de Participatieraad Deurne en de Cliëntenraad. Beide adviesraden geven aan dat ze met scenario A willen starten. Doorgroei naar scenario B en C ligt in de toekomst. De vraag van de burger wordt door de adviesraden als uitgangspunt genomen.

Met een Wmo visiedebat kunnen de commissie, het veld en de adviesraden elkaar informeren en richting geven aan een uit te werken Wmo visiedocument.

Wmo missie: burgers in staat stellen te participeren

De Wmo is ontwikkeld met het besef dat de ondersteuning van mensen met een beperking vanuit een andere optiek benaderd moet worden. Met de Wmo is een stap gemaakt van 'zorgen voor' naar 'ondersteuning om te kunnen participeren'. Daarbij is de missie van de Wmo om de juiste randvoorwaarden te scheppen zodat de burger kan participeren.

Een burger die in staat is te participeren, voert de regie over zijn eigen leven en voelt zich een volwaardig lid van de maatschappij.

Het effect van de Wmo is een goed en betaalbaar woon,-zorg- en welzijnssysteem te realiseren voor alle burgers dat stand houdt op lange termijn. Dat kan alleen gerealiseerd worden door ontschotting, ontkokering en integraliteit op deze beleidsterreinen.

Wmo visievorming

Een Wmo visie is noodzakelijk omdat deze richting geeft aan het veranderproces van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. Zonder een Wmo visie verzandt de Wmo al snel in een lijstje van activiteiten en knelpunten dat uitgevoerd gaat worden. Met de Wmo visie maakt de gemeente de slag van 'de dingen

goed doen' naar 'de goede dingen doen'. Een duidelijke Wmo visie is het toetsingskader voor het Wmo beleidskader dat nog ontwikkeld gaat worden op de 9 Wmo prestatievelden.

Op de Wmo visievorming zijn de bestuurlijke uitgangspunten van de gemeenteraad van toepassing. De uitgangspunten van de gemeenteraad zijn geformuleerd in het Raadsprogramma 2006 - 2010:

- 0.1 Vraag de mening van burgers
- 0.2 Richt besluitvorming interactief in
- 0.5 Informatievoorziening naar Raad verbeteren
- 0.8 Evalueer jaarlijks de voortgang
- 5.1 Realiseer een Wmo-beleidskader met als uitgangspunt *goede en betaalbare zorg*. Met bijzondere aandacht voor jeugd, ouderen, gehandicapten en hulpbehoevenden.
- 5.12 Richt één lokaal zorgloket op.

De Wmo zelf kent een aantal procesverplichtingen. Zo dient het college van burgemeester en wethouders de burgers, en in het bijzonder burgers om wie het in de Wmo gaat, en instellingen en organisaties te betrekken bij de voorbereiding, vaststelling en verantwoording van beleid. In de 'tjidslijn vaststellen Wmo visie' is met deze verplichtingen rekening gehouden.

Als al deze uitgangspunten mee worden genomen in het formuleren van een toekomstbeeld voor de Wmo, dan zouden de onderstaande zes onderwerpen onderdeel uit kunnen maken van de Wmo-visie. Per onderwerp is aangegeven op welke vragen antwoord gegeven moet worden om de Wmo visie in te kunnen vullen. In het Wmo visiedebat worden de zes onderwerpen omgezet in stellingen die besproken worden onder leiding van onafhankelijke gespreksleider Erwin van der Meer.

1. Visie op (zelf-)sturing en regie

Wat heeft de individuele burger nodig om sturing en regie op zijn leven te krijgen of te behouden? Wat kunnen belangenorganisaties en cliëntenorganisaties daarin betekenen? Wat kun je verwachten van de burger als het gaat om het afwegen van zijn eigen persoonlijke korte termijn belangen tegen maatschappelijke langer termijn belangen? Wat is de eigen verantwoordelijkheid van de burger, hoe wordt dat duidelijk gemaakt en hoe ondersteunt de gemeente de burger daarin?

2. Rol van de gemeente

Wat verwachten de burgers en het veld van de gemeente en hoe worden die verwachtingen omgezet in concrete afspraken? Wat kan de gemeente doen om de vraag van de burger in kaart te brengen? Wat kan de gemeente doen om de burger optimaal zelfredzaam te maken? Wat kan de gemeente doen om het veld te motiveren samen te gaan werken en ketensamenwerking op te zetten? Wat kan de gemeente doen om meer aandacht te schenken aan pro-activiteit en preventie in plaats van achteraf problemen oplossen?

3. Toegang tot voorzieningen

Hier ontmoeten prestatieveld 3 'Wmo loket' en prestatieveld 6 'Voorzieningen' elkaar.

Wat wil de gemeente met het Wmo loket; ligt het accent op informatie-advies-ondersteuning óf ligt het accent op voorzieningen verstrekken? Wat doet de gemeente om de 'vraag achter de vraag' helder te krijgen? Wat doet de gemeente om professionele aanbieders en instellingen van 'productgericht' naar 'vraaggericht' te sturen? Wat besluit de gemeente over kosten die voorzieningen met zich mee brengen; dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten?

4. Rol professionele aanbieders/ instellingen

Wat voor aanbod is er al, wat kunnen we doen om dat beter op elkaar af te stemmen. Wat is eigenlijk de vraag van de burger en hoe stemmen aanbieders/ instellingen hun aanbod daarop af? Met andere woorden; doen we de goede dingen?

5. Rol burger; meedoen/ participeren

Wat wil de gemeente bereiken als het gaat om meedoen/ participeren van de burger?

De participatieladder geeft de verschillende niveaus van participatie aan; uit isolement halen, sociale contacten hebben, in het verenigingsleven deelnemen, aan vrijwilligerswerk deelnemen, onbetaald werk verrichten, betaald werk verrichten? Wanneer is de gemeente tevreden als het

gaat om de mate waarin de burger participeert? Wat doet de gemeente om de burger daarin te faciliteren?

6. Risico's

Wat doet de gemeente om te weten/ meten of de burger tevreden is over de Wmo? Wat mag de Wmo kosten nu en in de toekomst? Wat wil de gemeente met de inkomensafhankelijke bijdrage; dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten?

Over een aantal van de bovenstaande zes onderwerpen is al gesproken of wordt momenteel gesproken. In dat geval is het een kwestie van de keuzes daarover vast te leggen in een Wmo visie.

Communicatie

Wat de antwoorden op de vragen ook zijn, alle partijen zullen er begrijpelijk met elkaar over moeten communiceren en daarvoor de juiste communicatiemiddelen kiezen. Daarbij wordt speciale aandacht gevraagd voor de doelgroepen jeugd en ouderen. Zo is de jeugd bijvoorbeeld heel goed via de digitale weg te benaderen en ouderen veel minder.

Inleiding bij de scenario's

De scenario's worden telkens uitgewerkt aan de hand van de bovenstaande zes onderwerpen. Elk van de scenario's beschrijft als toekomstbeeld een versterkte zorgzame maatschappij maar is gebaseerd op eigen ideeën over de manier waarop die het beste kan worden bereikt.

Scenario A 'De gemeente aan het roer; de gemeente is verantwoordelijk'

Een voorbeeld bij scenario A: Stefan de Vries

Stefan de Vries is 25 jaar en heeft een lichte verstandelijke en lichamelijke beperking. Hij wil graag op zichzelf gaan wonen. Het Wmo loket biedt hem twee opties; een plaats in een centrum voor verstandelijk beperkten in een buurgemeente óf begeleid zelfstandig wonen. Stefan en zijn ouders willen graag advies bij deze ingrijpende beslissing. Het Wmo loket regelt dat met een onafhankelijke organisatie voor cliëntondersteuning. In overleg met de organisatie voor cliëntondersteuning besluit Stefan om deel te nemen aan een plaatselijk project voor begeleid wonen waarbij hij door een medewerker van de organisatie voor cliëntondersteuning begeleid wordt. Deze begeleider gaat ook met Stefan naar de sociale dienst. Hij krijgt een uitkering en wordt doorverwezen naar de Sociale Werkplaats waar hij een aangepaste baan krijgt aangeboden.

De visie in dit scenario is dat er vanuit wordt gegaan dat de samenleving het beste gedijt bij een krachtige gemeente, die investeert in het zelfredzaam maken van mensen die anders afhankelijk zullen blijven of zich als zodanig zullen blijven opstellen. De nadruk ligt op ondersteuning van de (zeer) kwetsbare burgers. Een krachtige gemeente voorkomt, volgens dit scenario, dat mensen te veel beroep doen op formele ondersteuning.

De rol van de gemeente is het organiseren van breed integraal beleid. Het bevorderen van sociale samenhang in wijken staat voorop. Samenwerken is geen doel an sich maar een middel tot ontkokering. Door budgetten uit verschillende domeinen aan elkaar te koppelen en vanuit de nieuwe visie nieuwe beleidskeuzes te maken, kan geld doelmatiger worden ingezet.

Het initiatief ligt bij de gemeente; zij voert de regie. De gemeente verkent de situatie, ontwikkelt beleid met partners, activeert partners, organiseert de vraag van de burger en ontwikkelt de ketensamenwerking. Om daar goed invulling aan te geven zullen de wensen en behoefte van de burger onderzocht moeten worden.

De toegang tot de voorzieningen is laagdrempelig. Iedereen weet het Wmo loket te vinden, er wordt goed doorgevraagd en het Wmo loket heeft een goed beeld van het voorzieningenaanbod op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Informatie, advies en ondersteuning zijn de belangrijkste activiteiten in het Wmo loket.

Doordat de gemeente zich inspant om verschillende domeinen bij elkaar te brengen, is de samenwerking met en financiering van diensten van professionele aanbieders/ instellingen

veranderd. De vraag van de burger staat centraal, niet het aanbod van de instellingen. Er wordt met aanbestedingen gewerkt waardoor subsidierelaties veranderen in inkooprelaties.

Meedoen/ participatie begint bij het voorkomen van eenzaamheid. Er is veel aandacht voor beleid 'achter de voordeur' waardoor kleine problemen (moeite met financiële administratie) worden aangepakt om grote gevolgen (schulden, huisuitzetting) te voorkomen.

Het grootste *risico* bij dit scenario zijn de financiële risico's. De kosten zullen hoog oplopen als de gemeente zich verantwoordelijk voelt voor alles. Een ander risico is dat de gemeente als bemoeial wordt gezien dat de eigenlijke wens om zelfredzaamheid te creëren in de weg staat; de burger blijft passief

In scenario B 'Stuurman van je eigen leven' vormt niet de gemeente maar het individu het uitgangspunt.

Een voorbeeld bij scenario B: Youssef Hamadi

Net als Stefan de Vries uit scenario A is Youssef een 25 jarige man met een lichte verstandelijke en lichamelijke beperking. Ook hij wil graag op zichzelf gaan wonen maar heeft andere wensen dan Stefan. Youssef wil op zichzelf wonen en gaat niet in op het voorstel van het Wmo-loket om begeleid te wonen of opgenomen te worden in een zorgcentrum. Het Wmo-loket verwijst Youssef door naar een centrum voor zelfregie. Youssef volgt bij het centrum voor zelfregie een training 'zelfstandig wonen' en krijgt Piet, die vergelijkbare fysieke beperkingen heeft, als begeleider toegewezen. Piet gaat met Youssef mee naar het Wmo loket om een uitkering aan te vragen. Youssef krijgt een persoonsgebondenbudget toegewezen en Piet legt uit hoe hij daar mee om moet gaan. Youssef koopt persoonlijke en huishoudelijke verzorging in maar ook allerlei gemaksdiensten als administratieve ondersteuning en boodschappen. Met zijn persoonsgebonden budget wordt hij lid van een kleine vereniging van en voor schilderkunstenaars.

De gemeente tracht in deze *visie* de nadruk te leggen op de toegang tot zelfgekozen arrangementen. Het gemeente organiseert dat ervaringsdeskundigen informatie delen met de burger. Vervolgens zijn echter individuen zelf verantwoordelijk voor het uitvoeren van de Wmo. Om op de steun van anderen te kunnen rekenen, zullen individuen ook zelf een bijdrage leveren. Principes van zelfregie en van 'voor en door mensen zelf' bepalen hier de inhoud van de Wmo.

De meest basale *rol van de gemeente* is om de voorwaarden te scheppen die de burgers met beperkingen mogelijk maken om te participeren, onderlinge steun te verlenen en kennis uit te wisselen.

Toegang tot voorzieningen is geregeld via participatiebudgetten aan burgers en instellingen. Burgers kunnen hun eigen leefomgeving daarmee aanpassen en arrangementen inkopen. Zo kan een burger een mantelzorgmakelaar inhuren die samen met de burger een plan maakt om diens zelfredzaamheid te vergroten.

Anders dan het persoonsgebondenbudget nu, hoeven mensen niet gedetailleerd te verantwoorden waaraan zij het participatiebudget hebben besteed; de basis is vertrouwen. Instellingen worden bijvoorbeeld gesubsidieerd voor zelfregiecentra waar burgers hun ervaringen omzetten in deskundigheid en adviezen; een soort zelfhulpgroepen of belangengroepen.

De *professionele organisaties/ instellingen* zullen mede door het persoonsgebondenbudget hun aanbod steeds beter afstemmen op de vraag van de burger. De gemeente zelf kan nieuwe instellingen faciliteren die nieuwe zelfredzaamheidsdiensten aanbieden zoals sollicitatiecursussen voor mensen met een beperking.

Meedoen/ participatie van de burger wordt gestimuleerd door fysieke en sociale barrières weg te nemen. Openbaar vervoer en openbare gebouwen, winkels en wegen zijn voor iedereen toegankelijk. Er wordt alleen nog maar levensloopbestendig gebouwd en bestaande woningen worden aangepast.

Ook aan dit scenario zitten *risico's*. Allereerst is het vormgeven van inclusief beleid niet eenvoudig omdat de gemeente geen zeggenschap heeft op tal van terreinen zoals bijvoorbeeld regionaal openbaar vervoer. Ten tweede moeten mensen met beperkingen zelf een belangrijke stem blijven houden in de wijze waarop zij de onderlinge dienstverlening willen blijven organiseren. Tot slot veronderstelt dit scenario dat burgers een mate van mondigheid en zelfredzaamheid hebben of zouden willen hebben; de vraag is of dat reëel is.

In scenario C 'De burger en zijn netwerk'

Een voorbeeld bij scenario C: Jules Jansen

Ook Jules is een 25 jarige man met lichte lichamelijke en verstandelijke beperkingen. Ook hij koestert de wens zelfstandig te gaan wonen. Jules en zijn ouders gaan niet eens langst het Wmo-loket; een kennis heeft familie Jansen erop geattendeerd dat er een appartement vrijkomt in zijn wooncomplex. De kennis wil Jules graag helpen als deze het appartement krijgt toegewezen. De woningbouw vereniging is bereid mee te werken. De kennis gaat ook met Jules naar het centrum voor burenhulp die Jules helpt bij het aanvragen van een uitkering. De plaatselijke middenstand sponsort het centrum voor burenhulp. Als Jules bij het Wmo loket komt om een nieuwe driewieler aan te vragen, blijkt dat Jules eigenlijk ook graag wil werken. Kort daarna wordt Jules gebeld door een medewerker van de plantsoendienst die hem een vrijwilligersplaats aanbiedt.

In deze *visie* staan de burger en het particulier initiatief centraal. Burgers maken deel uit van uiteenlopende verbanden, zoals de familie, sportvereniging, belangenorganisatie, kerk of patiëntenorganisatie. Het scenario C toont aan dat deze verbanden kunnen worden benut bij de vormgeving van de Wmo. De gemeente stuurt niet op gelijke resultaten maar op verschillen ondersteunt, faciliteert, verbindt.

De *gemeente* is verantwoordelijk voor een ondergrens van collectieve voorzieningen. In theorie ligt deze ondergrens in de Wmo vast; de gemeente moet immers vanuit het compensatiebeginsel voorzieningen treffen voor de kwetsbare burger zodat deze kan participeren.

De *toegang tot voorzieningen* is alleen geregeld voor voorzieningen waarin burgerinitiatieven niet voorzien. De gemeentelijke voorzieningen zijn aanvullend op zelf ingekochte hulp of op hulp van de gemeenschap.

In dit scenario is een grote rol weggelegd voor sensitieve en creatieve *organisaties/ instellingen*. Professionals zijn echter geen aanvaarders of oplosers van problemen, zoals in scenario A, maar zijn intermediairs die burgers in staat stellen zich te verbinden. De gemeente investeert in dit scenario in de deskundigheid van de professionals.

Het begrip *'meedoen/ participeren van de burger'* impliceert een verschuiving van de burger van object naar coproducent van maatschappelijke ondersteuning. Niet 'u vraagt, wij draaien' vormt het uitgangspunt maar startvragen als 'wat kan ik als dienstverlener doen om u te helpen het probleem op te lossen.

Het *risico* in dit scenario is dat de burger onvoldoende capabel is om eigen initiatieven te ontplooiën en dat mondige burgers gemakkelijk hun aandeel weten op te eisen; de verschillen tussen de burgers worden dan te groot. Ook kunnen goedbedoelende enthousiaste burgers enigszins betuttelend overkomen op burgers die ondersteuning nodig hebben

Voor Deurne is dit scenario op dit moment niet realistisch.

Het Wmo visiedebat

De scenario's suggereren een zekere maakbaarheid van maatschappelijke ondersteuning, alsof gemeenten en lokale partijen de lokale samenleving van de grond af zouden kunnen opbouwen. Dat is natuurlijk niet het geval. Toch zullen partijen in het Wmo visiedebat met elkaar moeten bepalen welk scenario op dit moment het beste past bij de Deurnese situatie. Tijdens het Wmo visiedebat zullen de zes onderwerpen in de Wmo visie op basis van stellingen besproken worden. Zo wordt voor ieder onderwerp duidelijk welk van de drie scenario's het beste aansluit bij Deurnese situatie.

Vanuit het veld is een voorkeur voor scenario A. Dat kwam duidelijk naar voren tijdens de workshops op de Wmo werkconferentie van 2 juni jl. 78 Experts op het gebied van wonen, zorg en welzijn in Deurne schetste daar hun Wmo wensen en gaven de rol van de gemeente en het veld daarin aan. Het veld verzocht de gemeente om de regie te nemen en het veld in een vroeg stadium te betrekken bij beleidsontwikkeling. Integraal werken, ontkokeren, de keten opzetten waren nadrukkelijke wensen van het veld. Voorts vroeg het veld om tempo te maken met de Wmo en concrete prestatievelden op te pakken.

Op 9 juni 2009 is dit Plan van aanpak Visievorming Wet Maatschappelijke Ondersteuning besproken met de Participatieraad Deurne en de Cliëntenraad. Beide adviesraden geven aan dat ze met scenario A willen starten. Doorgroei naar scenario B en C ligt in de toekomst. De vraag van de burger wordt door de adviesraden als uitgangspunt genomen.

Tijdslijn vaststellen Wmo visie

9 juni 2009

Dit voorstel besproken met de Participatieraad Deurne en de Cliëntenraad. Op- en aanmerkingen zijn verwerkt in het voorstel dat als discussiestuk naar BenW gaat.

16 juni 2009

Dit voorstel in BenW met de vraag het plan van aanpak inhoudelijk en procedureel goed te keuren en door te sturen naar de Commissie S&O voor informierend en opiniërend beraad op 15 juli 2009.

Verzocht wordt de Participatieraad, de Cliëntenraad, de Jeugdraad en het maatschappelijk veld aan dat beraad deel te laten nemen. Daarmee wordt het informierend en opinierend beraad omgezet in een Wmo visiedebat dat geleid kan worden door een onafhankelijke ambtelijke gespreksleider die daarvoor getraind is.

22 juni 2009

Presidium vragen het plan van aanpak informierend en opiniërend op de agenda van de Commissie S&O van 15 juli te zetten. Verzocht wordt de Participatieraad, de Cliëntenraad, de Jeugdraad en het maatschappelijk veld aan dat beraad deel te laten nemen. Daarmee wordt het informierend en opinierend beraad een Wmo visiedebat dat geleid kan worden door een onafhankelijke ambtelijke gespreksleider die daarvoor getraind is.

15 juli 2009 (mogelijk eerder ivm afwezigheid van de portefeuillehouder)

Informierend en opiniërend beraad (WMO visiedebat) met Commissie S&O waarbij Participatieraad, Cliëntenraad, Jeugdraad en het veld aan het beraad mogen deelnemen.

31 Juli of 7 Augustus 2009

Op basis van de resultaten van het beraad op 15 juli, worden de burgers om hun mening gevraagd. Ambtenaren en (als zij dat willen) leden van de Participatieraad, Cliëntenraad, en Gemeenteraad enquêteren op de wekelijkse vrijdagmarkt in Deurne.

Midden augustus 2009

Definitieve Wmo visie met Participatieraad en Cliëntenraad bespreken.

25 Augustus 2009

De Wmo visie in BenW

23 september 2009

Commissie S&O besluitvormend over de Wmo visie.

27 oktober 2009

Vaststellen van de Wmo visie door de gemeenteraad.

Deurne, juni 2009

Namens het Wmo team Deurne,

Franka Ruijten
Projectleider Wmo

Bijlage 2 Verslag Wmo visiedebat 15 juli 2009

Besluitenlijst van de vergadering van de **Raadscommissie Sociale Zaken & Onderwijs**

Plaats: Hotel Plein 5, Deurne
versie 11 augustus 2009.doc

Doc. naam: Wmo visiedocument 201361

Datum: 15 juli 2009

Tijd: 20:00 uur

Aanwezig: T. Aarts, voorzitter;

R. Rutten, griffier;

J. Berkers (PA), M. Corstens (PA), M. Bergmans (VVD), G. Berkers (VVD), J. van der Sterre (CDA), L. Cuijpers (CDA), Ph. de Vries (PvdA), W. Banning (PvdA), H. van Dijk (DOE!), L. Martijn (DOE!), F. Groenen (DeurneNU) en T. van der Kant (DeurneNU) leden;

Verder zijn aanwezig: G. Daandels (portefeuillehouder, plv.), E. van der Meer (gespreksleider gemeente Deurne). Overige aanwezigen: zie presentielijst (separaat bijgevoegd).

1. Opening en vaststelling van de agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. Er zal gediscussieerd worden aan de hand van stellingen. Aan het einde van de discussie kunnen de aanwezigen stemmen over de stellingen.

2. Vaststelling van de besluitenlijst van de vergadering van 3 juni 2009

De besluitenlijst wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Workshop Visievorming Wmo

1. Rol van de Gemeente Deurne

Stelling 1A: de gemeente neemt de regie dat wil zeggen; de omgeving/ ontwikkelingen verkennen, beleid ontwikkelen, sleutelfiguren activeren, vraag organiseren, ketens vormen

Stelling 1B: zorgvragers en zorgaanbieders gaan zonder tussenkomst van de gemeente, wonen, zorg en welzijn regelen

De daarop volgende discussie levert de volgende opmerkingen op:

- de gemeente kan niet alles maar dient vooral te regisseren
- de gemeente en niet "het bedrijfsleven" moet het beleid maken
- uitgaan van het compensatiebeginsel, daar moet het benodigde geld voor worden vrijgemaakt
- er is veel enthousiasme in de samenleving, probeer dat als gemeente aan te wenden voor het laten slagen van de invoering en implementatie van de Wmo
- gemeente moet de regels bepalen maar moet ook toezien op de naleving daarvan

Stemming: vrijwel unaniem is gekozen voor stelling A

2. Rol van de (professionele) organisaties

Stelling 2A: De Wmo is een wettelijke taak en dus is de gemeente verantwoordelijk voor de gevolgen ervan, ook de bedrijfsmatige en financiële gevolgen in professionele organisaties

Stelling 2B: organisaties zijn zelf verantwoordelijk voor de bedrijfsmatige en financiële gevolgen van de Wmo

De daarop volgende discussie levert de volgende opmerkingen op:

- over stelling 2B: wordt met de stelling ook de vrijwilligersorganisaties bedoeld?
- over stelling 2B: deze stelling zou wel moeten gelden voor het bedrijfsleven, maar niet voor verenigingen bijvoorbeeld mantelzorgers
- er sprake van een wisselwerking tussen vrijwilligersorganisaties en de gemeente, de gemeente dient deze organisaties te compenseren als ze daarom vragen
- als je als gemeente (professionele) organisaties betaalt voor bepaalde zaken, leidt dat tot verplichtingen bij de ontvangende partij. Daarom moeten hier goede en heldere afspraken over worden gemaakt
- de haakjes in de stelling tussen professionele leiden tot verwarring; als deze haakjes worden weggelaten kan men instemmen met de stelling, anders niet
- vrijwilligersorganisaties hebben óók verplichtingen, zeker als de daarvoor financieel ondersteund worden
- als het voorgaande het geval is, wordt het niet eenvoudig te kiezen tussen stelling A en B, omdat de stelling op verschillende manieren uit te leggen is
- vrijwilligersorganisaties hebben juist in de Wmo een verantwoordelijkheid!
- geconstateerd wordt dat er rond de Wmo nog veel onduidelijk is
- er moet een onderscheid gemaakt worden in wat de gemeente doet, de vrijwilligers en de professionele organisaties
- afgesproken wordt dat met de stelling wordt uitgegaan van *professionele* organisatie

Stemming: vrijwel unaniem is gekozen voor stelling B

3. Rol van de burger

Stelling 3A: zelf doen wat zelf kan, de gemeente is vangnet voor de kwetsbare burger

Stelling 3B: de burger vraagt, de gemeente draait

De daarop volgende discussie levert de volgende opmerkingen op:

- van belang is dat je éérst kijkt wat je zelf, en later je omgeving kan doen.
Bijvoorbeeld: de leerlingen van het dr. H. van Doornecollege maken de meubels voor de jongerenaccommodatie
- uitgegaan moet worden van het compensatiebeginsel; zelfredzaamheid kent zijn grenzen. Het is niet wenselijk dat mensen die geholpen moeten worden dit keihard moeten aantonen
- de burgers moeten voor advies altijd een beroep kunnen doen op de gemeente
- kijk naar de voedselbank; deze biedt niet alleen voedsel aan maar verwijst mensen ook door de juiste instellingen
- de Wmo-gedachte houdt in: eerst kijken wat je zelf kan doen, dan kijk je naar de omgeving en ten slotte wend je je tot de gemeente. Het idee dat je ergens "recht" op hebt is iets van vroeger. Het duurt zeker 10 jaar totdat men deze trendbreuk gerealiseerd heeft. Ook zal dit niet vanzelf gaan: er moet uitgebreid en helder gecommuniceerd worden over de eigen verantwoordelijkheid die mensen moeten (leren) nemen
- de Wmo-gedachte is dat mensen zolang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Het kan niet zo zijn dat de omgeving van iemand een stapje terug doet en alle verantwoordelijkheden overdraagt aan professionele instellingen
- het is een traject om mensen te helpen, leren zelfredzaam te zijn
- het is belangrijk om de doelgroepen te bereiken met de juiste informatie

- ook professionele instellingen moeten leren wat men voor elkaar kan betekenen
- de rol van de gemeente is er een van het samenbrengen van vraag en aanbod, het wekken van realistische verwachtingen, zicht op zorgvragen, één loket en ook informatie verschaffen aan en over de aanbieders van zorg

Stemming: unaniem is gekozen voor stelling A

4. Toegang tot voorzieningen

Stelling 4A: we houden het Wmo loket zoals het nu is namelijk een voorzieningenloket; het is de verantwoordelijkheid van de burger zelf om aan informatie, advies en ondersteuning te komen

Stelling 4B: het accent in het Wmo loket ligt op informatie, advies en ondersteuning

De daarop volgende discussie levert de volgende opmerkingen op:

- als gemeente kun je niet alles regelen. Er zijn ook opgaven die op regionaal niveau moeten worden opgepakt. Van groot belang is informatievoorziening en advies
- er zijn verschillende typen mensen en dus ook cliënten. Het is zaak zich daar bij de benadering van de doelgroepen van bewust te zijn
- samenwerking is essentieel om de invoering van de Wmo te doen slagen (denk aan een woonservicezone). Evenals een goede front-office en goede doorverwijzing. Op dit moment loopt dit nog langs verschillende kanalen
- de rol van de gemeente moet vooral adviserend en informierend zijn. Daarnaast moeten er goede afspraken worden gemaakt bij doorverwijzing maar ook hoe je burgers direct van dienst kunt zijn. Kijken naar goede voorbeelden!
- pleit voor een duidelijke één-loketfunctie, cliënt moet snel geholpen en er moet *doorgevraagd* worden om de vragen achter de vragen helder te krijgen
- een goed voorbeeld is te vinden bij onze buurgemeente Asten, waar een lokaal WWZ-loket is. Men krijgt de zorgvraag door en leidt dit door
- de inrichting van een breed loket is belangrijk, waar verschillende vragen kunnen worden gesteld omdat mensen vaak meerdere vragen hebben
- ten aanzien van het Wmo-prestatieveld 2 zijn in den lande reeds goede initiatieven te vinden
- de vraag is of stelling 4 een tegenstelling betreft; het hoeft elkaar immers niet uit te sluiten
- geconstateerd wordt dat de stelling niet duidelijk is
- er zijn verschillende typen burgers te onderscheiden, namelijk diegene die ervaring hebben waar het gaat om Wmo-voorzieningen en hen die onervaren zijn. Het gaat erom die laatste doelgroep te bereiken
- het is belangrijk om kwaliteit na te streven. Er moet geen wirwar aan verschillende aanbieders ontstaan, waarvan het kwaliteitsniveau niet duidelijk is
- nadat de cliënt is doorverwezen, gaat de zorgaanbieder samen met de zorgvrager kijken welke zorg aansluit bij zijn of haar behoefte
- om goed te kunnen regisseren moet de sociale kaart van je gemeente helder in beeld zijn
- de zorgvragen dienen op één plek binnen te komen en worden doorgeleid. Het is geen kwestie van doorverwijzen maar *doorvragen*
- het belang van doorvragen wordt onderkent maar voorkomen moet worden dat cliënten 2 of 3 keer dezelfde vragen moeten beantwoorden

Stemming: het merendeel van de aanwezigen kiest voor stelling B. Enkel kiezen voor stelling A

5. Risico's

Stelling 5A: de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten (mensen met meer geld betalen ook meer voor een WMO-voorziening)

Stelling 5B: de Wmo is een wettelijke taak en dus is de gemeente verantwoordelijk voor alle kosten die ermee gepaard gaan

De daarop volgende discussie levert de volgende opmerkingen op:

- in eerste instantie moet uitgegaan worden van de wettelijke taken. Voorkomen moet worden dat er een stapeling ontstaat van kosten voor de burger
- gepleit wordt om het voorzieningenniveau af te stemmen met regiogemeenten, zodat de verschillen niet als onrechtvaardig voor komen
- er mogen best verschillen zijn in het voorzieningenniveau, dat hoort bij de lokale democratie

Stemming: er wordt overwegend gekozen voor stelling A, hoewel het aantal B-stemmers groter is dan bij voorgaande stellingen

6. Visie op zelfsturing en regie

Stelling 6A: een krachtige regisserende gemeente maakt burgers zelfredzaam

Stelling 6B: een krachtige regisserende gemeente maakt burgers afhankelijk

De daarop volgende discussie levert de volgende opmerkingen op:

- geef de mensen niet alleen een hengel maar leer ze ook hoe te vissen
- het is erg belangrijk hoe de regie plaatsvindt want iedere film wordt geregisseerd maar niet iedere film is goed
- om zelfredzaam te kunnen zijn is het belangrijk om daarbij goede ondersteuning te krijgen. Krijg je die niet kun je niet zelfredzaam zijn

Stemming: het overgrote merendeel kiest voor stelling A

Tot slot

Opgemerkt wordt nog dat de wet is ingegaan op 1 januari 2007. Op dit ogenblik zijn de huidige verordeningen geschreven op een stuk WVG-wetgeving, dus van voor de Wmo. Het is belangrijk om met de blik van de Wmo te kijken naar de uitvoering hiervan. Hiermee moet soepel omgegaan worden in de overgangperiode.

Gevraagd wordt nog of de burger van Deurne weet wat (de) Wmo betekent? Gewezen wordt op het belang van communicatie.

Hierop wordt geantwoord dat de mensen op straat hierover worden geënquêteerd om te komen tot een visievorming en besluitvorming die aan het eind van dit jaar zal plaatsvinden. Het Wmo-proces kan vergeleken worden met de Wvg-discussie van 15 jaar geleden: waar gaat het ook al weer over en hoe gaat het werken? De lijn zal werkenderwijs tot stand komen en het zal nog even duren voordat we die te pakken hebben. Wel is het van belang om mensen vanuit één plek te adviseren en informeren.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 23 september 2009

De griffier,

De voorzitter,

Kennisgeving

Op dit overzicht zijn gegeven conclusies, adviezen, gedane toezeggingen en/of gemaakte opmerkingen beknopt weergegeven. Voor een volledige weergave wordt verwezen naar de geluidsopname van de betreffende vergadering, die beschikbaar is bij de griffie. Raadscommissies zijn adviesorganen van de raad en nemen zelf geen besluiten. Besluiten – welke bepalend zijn voor eventuele rechtsgevolgen – worden genomen door de gemeenteraad of het college van Burgemeester en Wethouders.

Bijlage 3 Bijdrage Jongerenraad aan het Wmo visiedebat

De bijdrage van de Jongerenraad Deurne aan de Wmo visie

De Jeugdraad Deurne is één van de adviesraden van de gemeente Deurne. Met betrekking tot de Wet Maatschappelijke Ondersteuning wil de gemeente graag de inbreng van de Jeugdraad. De projectleider Wmo heeft de Jeugdraad gevraagd om een 'you-tube filmpje' te maken met als opdracht; "hoe ziet Deurne er over 10 jaar uit als de gemeente NIET naar jullie luistert en hoe ziet Deurne er over 10 jaar uit als de gemeente WEL naar jullie luistert". Het resultaat is te zien op de website van de gemeente Deurne, Zorg-Sport-Onderwijs/ Wmo/ bijdrage Jongerenraad.

De Jeugdraad leverde naast het filmpje ook nog een tekst aan met aandachtspunten waarmee rekening gehouden dient te worden mbt de toekomst van Deurne. Onderstaand de aandachtspunten:

- Betaalbare woningen voor starters
- Zinvol bouwen. Dus niet woningen met enorm hoge huur die dus leeg blijven staan.
- Praktisch bouwen. Dus geen liften waar geen brancards in kunnen.
- Goede en veilige fietsroutes zoals bijvoorbeeld een fietsstrook langs de Europalaan.
- Het veelvuldig en op de juiste manier betrekken van jongeren bij het maken van beleid.
- Schoolmaatschappelijk werk uitbreiden, moet in ieder geval aanwezig zijn op alle scholen.
- Bewaakte fietsenstalling op de markt in Deurne.
- Tunnel onder het spoor.
- Toegankelijkheid tot hulp zo groot mogelijk maken. Een slecht voorbeeld daarvan is het Wmo loket dat alleen open is/ was onder school- en werktijd.
- Gratis telefoonnummer huisartsenpost.
- Raadstukken zouden voor iedereen toegankelijk moeten zijn. Dat wil zeggen gratis, maar vooral leesbaar. En geloof ons, dat zijn ze nu dus totaal niet.
- Het aantrekkelijk maken voor bedrijven zich in Deurne te vestigen.
- Dingen (blijven) organiseren zoals de midzomeravonden, Koninginnedag/nacht etc.
- MET jongeren (en andere inwoners) praten i.p.v. erover!!!
- Sportstimulering bij jongeren; bijvoorbeeld met behulp van combinatiefuncties.
- Lokale gezondheidszorg moet beter
 - o Vooral psychisch
 - o Vooral voor jongeren tot 21
 - o Kan ook met groepsessies
 - o Meer aandacht voor problematische pubers
- Betere begeleiding voor het project 'kamers met kansen'
- Meer jongerencoaches voor jongeren met langdurige problemen zodat ze niet naar Helmond moeten.

Bijlage 4 Burgerenquête en resultaten

Burgerenquête:

Burgerparticipatie Wmo visiedebat zaterdag 25 juli 2009

Voorstellen: namens de gemeente Deurne willen wij u graag 3 vraagjes stellen (gaat hoogstens 5 minuten duren) mag dat?

1. Bent u zich ervan bewust dat de overheid op een andere manier omgaat met uw vragen over welzijn, leven en zorg?

Ja -> ga naar vraag 2

Nee -> toelichten: de overheid heeft de eerste verantwoordelijkheid voor welzijn, leven en zorg teruggelegd bij de burger en zijn omgeving (voorbeeld: u heeft overlast van hondenpoep in de buurt; de overheid verwacht dat u dat eerst zelf probeert op te lossen) Ga naar vraag 3.

2. Heeft u hier ervaring mee?

Ja-> welke ervaring?

Nee-> naar vraag 3

3. Wat vindt u hiervan (dat de overheid de verantwoordelijkheid teruglegt) ?

Man/ Vrouw

Leeftijd

Afsluiten

- Bedankt voor uw tijd
- We hebben u deze vragen gesteld omdat we graag uw mening horen. Wij nodigen u uit om partner te zijn in het proces van deze nieuwe manier van denken en werken. Informatie over die nieuwe manier van denken en werken, waarbij uw mening gevraagd wordt, kunt u in de media vinden zoals de Website van de gemeente en het Weekblad van Deurne.
- Fijn weekend

Resultaten burgerenquête

Op zaterdag 25 juli 2009 zijn in het centrum van Deurne 105 inwoners geënquêteerd door 8 ambtenaren en een lid van de Participatieraad Deurne.

Vraag 1 Bent u zich ervan bewust dat de overheid op een andere manier omgaat met uw vragen over welzijn, leven en zorg?

72 inwoners/ 69% (N=105) van de geënquêteerden gaf aan op de hoogte te zijn van veranderingen op het gebied van wonen, leven en zorg.

Vraag 2 heeft u hier ervaring mee?

Van de bovengenoemde 72 inwoners gaven er 52 aan ervaring te hebben met de veranderingen. Genoemd werden dat kinderen/ familie steeds meer ingezet worden als zorgbieders, de financiële bijdrages voor voorzieningen veranderen, de manier van indiceren verandert (telefonisch in plaats van persoonlijk) de papieren bureaucratie bij aanvragen en wachttijden bij aanvragen. Tot slot ervaart men dat men minder voorzieningen krijgt toegewezen.

Geënquêteerden hebben het gevoel dat ze veel zelf moeten doen, voor zover ze dat al kunnen, weten ze vaak niet waar ze moeten zijn.

Van de 33/ 31% (N=105) inwoners die bij vraag 1 aangaven niet op de hoogte te zijn van veranderingen, gaven 9 mensen aan, nadat ze een voorbeeld gepresenteerd kregen, toch ervaring te hebben met de veranderingen op het gebied van wonen, leven en zorg. Het waren met name mantelzorgers die zich afvroegen hoe ze hun werk, sociale leven en andere verplichtingen konden combineren met mantelzorg.

Opvallend bij alle 61 (58% N=105) mensen die positief antwoorden, is dat zowel mantelzorgvragers als mantelzorgbieders in een lastige situatie worden geplaatst. De mantelzorgvrager voelt zich belast om zijn familie en vrienden om hulp te vragen "de kinderen hebben het als zo druk". De mantelzorgbieder wil wel zorg bieden maar ziet niet hoe hij/ zij dit met werk, kinderen en sociale verplichtingen op lange termijn kan combineren. De rol van familie die verder weg woont, geeft ook problemen. Dit zorgt voor spanningen in gezinnen.

Vraag 3 Wat vindt u hiervan (dat de overheid de verantwoordelijkheid teruglegt?)

Van de 105 bevraagden geven 4 mensen (96% N=105) aan geen mening te hebben. Over het algemeen is er wel begrip voor de veranderende situatie; je bent voor jezelf verantwoordelijk. De gemeente dient vangnet te zijn voor de kwetsbare burger.

Met name ouderen willen graag dat het huidige voorzieningenniveau in stand wordt gehouden; daar hebben ze jarenlang voor betaald.

Mantelzorg is een belangrijk thema; wat kan en mag men van deze onbetaalde vorm van zorg verwachten? Er wordt gevraagd naar communicatie over wat er verandert, waar men informatie kan krijgen en hoe men dan welke voorziening waar kan aanvragen.

De hoofdpunten van de 96% die wel een mening hadden zijn onderstaand weergegeven.

Financiën

- Zorgvuldig omgaan met belastinggeld
- Ik heb mijn levenlang betaald en nu kan ik geen aanspraak meer maken op voorzieningen
- Verbazing dat men sommige voorzieningen helemaal zelf moet betalen

- Overheid moet controleren op misbruik

Voorzieningen

- Je weet zelf het beste wat je nodig hebt
- Goed communiceren wat er mogelijk is en waar het te halen is
- Papieren rompslomp, bureaucratie weg
- Maatwerk leveren; bij mensen thuis komen kijken wat mogelijk is
- Met name ouderen vinden dat ze recht hebben op voorzieningen

Zelfredzaamheid burger

- Ga uit van wat wel kan in plaats van wat niet kan.
- Verantwoordelijkheid ligt bij jezelf.
- Als de burger het zelf echt niet kan regelen, moet de gemeente dat doen
- Niet alles kan zelf opgelost worden, er zijn grenzen aan zelfredzaamheid
- Wat kan je van informele (mantel-) zorg verwachten
- Als het gaat om elkaar aanspreken op gedrag, is men soms bang. Er wordt heel erg gekeken wie men waarop aanspreekt en of er een kans is op agressie.

Rol gemeente/ overheid

- De gemeente is voornamelijk verantwoordelijk voor de kwetsbare burger
- De gemeente is doorverwijzer
- De gemeente heeft een controlerende taak
- Met name ouderen vinden dat de gemeente alles moet blijven regelen
- Onbegrip/ onduidelijkheid over het feit dat zelfstandig wonen gepromoot wordt terwijl voorzieningen daarvoor verdwijnen
- Drempel om voorziening aan te vragen niet te hoog maken

Tot slot, en buiten de doelstelling van deze enquête om, waren er veel complimenten over het centrum en de toegankelijkheid ervan. Men vroeg aandacht voor zwerfvuil en (jeugd-)overlast.